

Baruch Spinoza

Teologis- poliittinen tutkielma

Erinäisiä tutkimuksia,
joissa osoitetaan, että filosofoimisen vapaus ei
ole vain hyväksyttävä hurskauden ja valtion
rauhan kannalta vaan että sitä ei voi kieltää
loukkaamatta valtion rauhaa
ja hurskautta.

Suomentanut Tuomo Aho

Gaudemus

Suomen Kulttuurirahasto on tukenut tämän teoksen suomennostyötä.

Alkuteos: *Tractatus theologico-politicus* (1670)

Copyright © 2026 Tekijä ja Gaudeamus Oy

Gaudeamus Oy
Kaisaniemenkatu 13 A, 00100 Helsinki
www.gaudeamus.fi

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: info@gaudeamus.fi

KANSI: Eeva Louhio

KL: 11.3

ISBN 978-952-345-374-6

PAINOPAikka: BALTOprint, Vilna 2026

Sisällys

Johdanto (<i>Tuomo Aho</i>)	7
-------------------------------	---

*

Esipuhe	27
I Profetiasta.	39
II Profeetoista.	59
III Heprealaiden kutsumuksesta.	
Oliko profetian lahja heille ominainen?	80
IV Jumalallisesta laista.	98
V Seremonioiden alkuperästä.	
Usko kertomuksiin: millä tavoin ja kenelle se on välttämätöntä?	115
VI Ihmeistä.	131
VII Raamatun tulkinnasta.	153
VIII Osoitetaan, että Pentateukki sekä Joosuan, Tuomarien, Ruutin, Samuelin ja Kuninkaiden kirjat eivät ole heidän kirjoittamiaan. Tutkitaan sitten, oliko niillä useita kirjoittajia vai vain yksi ja kuka hän oli.	182
IX Tutkitaan samoista kirjoista muita seikkoja. Onko Esra viimeistellyt niitä, ja ovatko marginaalimerkinnot, joita on heprealaisissa teksteissä, olleet vaihtoehtoisia lukutapoja?	198
X Muita Vanhan testamentin kirjoja tarkastellaan samalla tavoin kuin edellisiä.	216
XI Tutkitaan, kirjoittivatko apostolit epistolansa apostoleina ja profeettoina vai ko opettajina. Selvitetään apostolien tehtävää.	230

XII	Jumalallisen lain oikeasta alkutekstistä. Miksi Raamattua sanotaan pyhäksi ja Jumalan sanaksi? Osoitetaan, että sikäli kuin kirjoitukset sisältävät Jumalan sanaa, ne ovat päätyneet meille moitteettomina.	240
XIII	Osoitetaan, että Raamatun opetukset ovat vain hyvin yksinkertaisia ja että se ei pyri muuhun kuin nöyryyteen ja että Jumalan luonnosta se ei opeta muuta kuin mitä ihmiset voivat jäljitellä tietyllä elämäntavalla.	251
XIV	Mitä on usko, mitä uskovaiset ja mitä uskon perusasiat? Usko erotetaan lopullisesti filosofiasta.	260
XV	Osoitetaan, että teologia ei avusta järkeä eikä järki teologiaa. Mistä syystä pyhien kirjoitusten auktoriteetti vakuuttaa meidät?	271
XVI	Valtion perusteista, itse kunkin luonnollisesta ja valtiollisesta oikeudesta sekä hallitsijan oikeudesta.	283
XVII	Osoitetaan, ettei kukaan voi siirtää kaikkea hallitukselle ja ettei se ei ole välttämätöntä. Heprealaisen valtiosta sellaisena kuin se oli Mooseksen eläessä, hänen kuolemansa jälkeen ennen kuninkaiden valintaa, ja sen menestyksestä. Vihdoin syistä, joiden vuoksi hengellinen valtio sortui ja olisi tuskin voinut säilyä ilman sisällissotia.	301
XVIII	Erinäisiä poliittisia johtopäätöksiä heprealaisten valtiosta ja historiasta.	329
XIX	Osoitetaan, että pyhissä asioissa oikeus on kokonaan esivallan käsissä ja että ulkonaisen uskonharjoituksen tulee noudattaa valtion rauhaa, jos tahdomme palvella Jumalaa oikein.	340
XX	Osoitetaan, että vapaassa valtiossa jokainen saa ajatella, miten tahtoo, ja sanoa, miten ajattelee.	355
	Huomautuksia <i>Teologis-poliittiseen tutkielmaan</i>	367

*

Kirjallisuutta	387
Kronologia	391